

แนวทางการดำเนินงานแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
ระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๙
ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙
(ปีงบประมาณ ๒๕๖๕)

๑. ความเป็นมา

พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๙ และมาตรา ๔ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้รัฐมนตรีแต่ละกระทรวงมีอำนาจออกกฎกระทรวงและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้น ซึ่งปัจจุบันหน่วยงานดังกล่าวได้ออกกฎกระทรวงเพื่อให้หน่วยงานปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนี้

๑. กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกกฎกระทรวงกำหนดประเภทของสถานศึกษาและดำเนินการของสถานศึกษา ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๖๑
๒. กระทรวงสาธารณสุข ได้ออกกฎกระทรวงกำหนดประเภทของสถานบริการและการดำเนินการของสถานบริการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๖๒
๓. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ออกกฎกระทรวงการจัดสวัสดิการสังคมที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๖๓
๔. กระทรวงแรงงาน ได้ออกกฎกระทรวงกำหนดประเภทของสถานประกอบกิจการและการดำเนินการของสถานประกอบกิจการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นแก่ลูกจ้างซึ่งเป็นวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๖๑
๕. กระทรวงมหาดไทย ได้ออกกฎกระทรวงกำหนดการดำเนินการของราชการส่วนท้องถิ่นเพื่อให้วัยรุ่นได้รับสิทธิในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๖๔

๒. ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

มาตรา ๑๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ กำหนดให้ คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา กรณอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ในฐานะเลขานุการ จึงทำหน้าที่ประสานหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๙ ซึ่งแผนยุทธศาสตร์ในระดับชาติมีการกำหนดไว้ ๕ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่มีคุณภาพ และมีระบบการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบกิจการในการเลี้ยงดูสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาระบบบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพและเป็นมิตร

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ การคุ้มครองสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ และการจัดสวัสดิการสังคมในกลุ่มวัยรุ่น

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ส่งเสริมการบูรณาการการจัดการฐานข้อมูล งานวิจัย และการจัดการความรู้

๓. แผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์

เพื่อให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๙ บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนด กรมอนามัยจึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๙ ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ (ปีงบประมาณ ๒๕๖๕) ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นรับผิดชอบ ในยุทธศาสตร์ที่ ๒ ส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบกิจการในการเลี้ยงดูสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น เป้าประสงค์ที่ ๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นร่วมกับทุกภาคส่วนในพื้นที่ โดยมี ๒ ตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ ๑ ได้แก่ ร้อยละขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่บรรจุแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติ

ตัวชี้วัดที่ ๒ ได้แก่ ร้อยละขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการขับเคลื่อนการดำเนินการ เพื่อให้วัยรุ่นได้รับสิทธิในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ทั้งนี้มีกลยุทธ์ เป้าหมายเชิงกลยุทธ์ และโครงการ/กิจกรรม ที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นรับผิดชอบ

สำหรับกลยุทธ์มีดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ ได้แก่ จัดทำแนวทางปฏิบัติสำหรับราชการส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายกำหนดการดำเนินการของราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อให้วัยรุ่นได้รับสิทธิในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ , เป้าหมายเชิงกลยุทธ์ ได้แก่ มีแนวทางปฏิบัติสำหรับราชการส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น , โครงการ/กิจกรรม ได้แก่ แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิ การบริการอนามัยเจริญพันธุ์ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้ และการจัดสวัสดิการสังคม เป็นต้น

เพื่อให้การดำเนินการขับเคลื่อนตามแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๙ ตาม พ.ร.บ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ ปีงบประมาณ ๒๕๖๕ (ตุลาคม ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด จึงขอความร่วมมือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๑. จัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นบรรจุในเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติท้องถิ่น โดยถือปฏิบัติตาม พ.ร.บ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ และกฎกระทรวงในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงมหาดไทย ดังนี้

๑.๑ สถานบริการสาธารณสุข

(๑) จัดให้มีข้อมูลข่าวสารและความรู้ด้านอนามัยการเจริญพันธุ์และการป้องกันและแก้ไข ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น สถานีวิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ ประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ หอกระจายข่าว เสียงตามสาย แผ่นพับ และอื่น ๆ

(๒) การให้คำปรึกษาแก่ผู้รับบริการซึ่งเป็นวัยรุ่น เช่น การตั้งครรรภ์วัยรุ่น การให้คำปรึกษาการคุมกำเนิด ปัญหาสุขภาพทั่วไป ปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรรภ์ไม่พึงประสงค์ และตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวีหรือโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่น ๆ และการส่งต่อไปยังสถานบริการอื่น ๆ ฯลฯ

(๓) การให้บริการอนามัยการเจริญพันธุ์ เช่น การจัดให้มียา เวชภัณฑ์ หรืออุปกรณ์ทางการแพทย์ ในการป้องกันและควบคุมโรคที่เกี่ยวข้องกับอนามัยการเจริญพันธุ์ และการคุมกำเนิดอย่างเพียงพอ การดูแลสุขภาพอนามัยก่อนการตั้งครรรภ์ ระหว่างตั้งครรรภ์ และการดูแลสุขภาพอนามัยของมารดาและบุตรหลังคลอด ฯลฯ

(๔) บูรณาการความร่วมมือร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่น

๑.๒ สถานศึกษา

(๑) จัดให้มีบริการข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างการรับรู้แก่นักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่น ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้รับรู้ถึงสิทธิการตัดสินใจด้วยตนเอง สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและความรู้ ได้รับบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ ได้รับการรักษาความลับและความเป็นส่วนตัว ได้รับการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเสมอภาค ไม่ถูกเลือกปฏิบัติและได้รับสิทธิอื่นใดที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙

(๒) จัดให้มีการเรียนการสอนเรื่องเพศวิถีศึกษาให้เหมาะสมกับช่วงวัย และให้เสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่น และกิจกรรมพัฒนาให้ผู้เรียน อาทิ กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นต้น

(๓) จัดให้มีการพัฒนาศักยภาพครู/บุคลากรทางการศึกษา เพื่อสามารถถ่ายทอดหรือสื่อสารหรือให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันได้อย่างเหมาะสม

(๔) บูรณาการความร่วมมือร่วมกับแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการยุติธรรม หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดูแล ช่วยเหลือ และคุ้มครองนักเรียนซึ่งตั้งครุภัณฑ์

(๕) จัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนส่งต่อโดยประสานกับสถานบริการสาธารณสุขทั้งจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน

๑.๓ ด้านสวัสดิการสังคม

(๑) การส่งเสริมสนับสนุนสภาเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นแกนนำในการป้องกัน แก้ไขและเฝ้าระวังปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่น

(๒) ส่งเสริมการประกอบอาชีพหรือการประสานงานเพื่อจัดหางาน

(๓) การสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิต

(๔) การส่งเสริมการพัฒนาด้านสุขภาพ ร่างกาย และจิตใจ

(๕) การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายหรือการประสานส่งต่อไปยังหน่วยงานทางกระบวนการยุติธรรม เช่น ศูนย์ดำรงธรรม

ทั้งนี้ การขับเคลื่อนการดำเนินการดังกล่าวให้เป็นไปตามความพร้อมและความเหมาะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคำนึงถึงสถานะทางการเงินการคลัง

ตัวอย่างการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่น ได้แก่

- โครงการป้องกันการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุ่น
- โครงการป้องกันการตั้งครุภัณฑ์ก่อนวัยอันควร
- โครงการแกนนำวัยรุ่นท้องไม่พร้อมก่อนวัย
- โครงการสร้างแกนนำส่งเสริมสุขภาพเยาวชนป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่น
- โครงการป้องกันการตั้งครุภัณฑ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น
- โครงการปลอดภัยคุณแม่วัยใส
- โครงการกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันไม่พร้อมในวัยรุ่นตำบลคลองปูน
- โครงการ วัยใส ใส่ใจสุขภาพ
- โครงการคุณแม่วัยใส กิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันไม่พร้อมในวัยรุ่น
- โครงการวัยซ่าหนองใส จูงมือร่วมใจ หยุดท้องก่อนวัยอันควร
- โครงการครอบครัวอบอุ่น วัยรุ่นวัยใส เข้าใจเรื่องเพศ เรียนรู้ป้องกันเอดส์

- โครงการส่งเสริมสุขภาพร่างกายและป้องกันโรคติดต่อหรือโรคระบาด กิจกรรมอบรม “วัยรุ่นวัยใส ใส่ใจป้องกันยาเสพติด และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์”

- โครงการหยุดการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น (Stop Teen Mom)
- โครงการเพิ่มการเข้าถึงบริการและลดความเสี่ยงของหญิงตั้งครรภ์
- โครงการกิน กอด เล่น เล่า มหัศจรรย์ ๑๐๐๐ แรกของชีวิต
- โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
- โครงการป้องกันการตั้งครรภ์ในเด็กวัยเรียนและวัยรุ่น
- โครงการอบรมตั้งครรภ์ไม่พร้อมของเยาวชน
- โครงการส่งเสริมสุขภาพวัยรุ่น มุ่งสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์
- การประชาสัมพันธ์ให้วัยรุ่นทราบถึงแหล่งข้อมูลการให้คำปรึกษา และหน่วยบริการอนามัย

การเจริญพันธุ์ที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่น และการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

กลยุทธ์ที่ ๒ ได้แก่ ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนพื้นที่สร้างสรรค์ หรือจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมบทบาทของครอบครัวในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เป้าหมายเชิงกลยุทธ์ในข้อ ๓ แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่สร้างสรรค์ที่ส่งเสริมบทบาทครอบครัวในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

- ร้อยละ ๘๐ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสถานกีฬา/สนามกีฬาเพื่อให้วัยรุ่นได้ใช้ในการแข่งขันกีฬาหรือออกกำลังกาย

- ร้อยละ ๗๕ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกิจกรรมหลักเพื่อการส่งเสริมกีฬา ดังนี้

- (๑) การบริหารจัดการส่งเสริมกีฬา
- (๒) การจัดให้มีอุปกรณ์กีฬาและอุปกรณ์การออกกำลังกาย
- (๓) การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเล่นกีฬา/ออกกำลังกาย
- (๔) การจัดกิจกรรมระหว่างพ่อแม่และผู้ปกครอง

ขอความร่วมมือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เพื่อจัดให้มีพื้นที่สร้างสรรค์หรือกิจกรรมสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมบทบาทครอบครัวในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น อาทิ โครงการแข่งขันกีฬาหรือการจัดให้มีสถานกีฬา/สนามกีฬา เพื่อให้วัยรุ่นได้ใช้สำหรับแข่งขันกีฬาหรือออกกำลังกาย การสนับสนุนให้มีสถานที่หรือพื้นที่ที่เป็นแหล่งรวมหรือดำเนินกิจกรรมพัฒนาและวิถีชีวิตที่มีคุณค่าของคนในชุมชน สังคม พื้นที่สร้างสรรค์ที่เอื้อต่อการสร้างโอกาสและประสบการณ์เรียนรู้ตามอัธยาศัย โดยวัยรุ่น ครอบครัว ชุมชนท้องถิ่นและองค์กรทางสังคมยอมรับ
